

Zgodovinski lik Jezusa Kristusa

Kdo je Jezus? Kaj vemo o Njem?
Avtor tega članka označuje
Kristusov lik kot “kamen
spotike za razum”.

3. Apr. 2012

V letih, ki označujejo začetek tretjega tisočletja, se zdi, da se je po svetu prebudilo posebno zanimanje za Jezusa iz Nazareta. Knjige, napisane v zadnjih letih o njegovem liku in osebnosti, četudi niso vse pozitivne, izpostavljajo aktualnost in presežnost Božjega Sina, ki je postal

človek, ter privlačnost njegovega življenja.

Jezus v svojem občestvu z Očetom zares postaja navzoč med nami. In kaj prinaša Jezus, kaj daje svetu? Odgovor je preprost: Boga[1].

Vžgi svojo vero. — Kristus ni nekaj, kar je minilo. Ni spomin, ki se izgubi v zgodovini. Živi! "Iesus Christus heri et hodie: ipse et in saecula!" pravi sveti Pavel — Jezus Kristus je isti včeraj in danes in na veke![2]

Oznanjevanje prvotne Cerkve Jezusa Kristusa vselej prikazuje kot Božjega Sina in edinega Odrešenika.

Razglasitev velikonočne skrivnosti je s seboj prinašalo paradoksalno oznanilo ponižanja in poveličanja, sramote in zmagoslavja: *Mi pa oznanjamo križanega Mesija, ki je Judom v spotiko, poganom norost. Tistim pa, ki so poklicani, Judom in*

Grkom, je Mesija, božja moč in božja modrost[3].

Prvim kristjanom ni bilo lahko preseči pohujšanje križa, resničnost križanja in smrt samega Božjega Sina. Od tod izhaja poskus *docetistov* in *gnostikov*, da bi zanikali, da je imel Jezus resnično in trpeče telo, ali pa dve stoletji pozneje Nestorjeva trditev o obstoju Jezusa Kristusa v dveh osebah, od katerih je ena človeška in druga božja.

Vendar pa noben resen mislec ne more mimo zgodovinskega dejstva o Jezusu iz Nazareta. Čeprav izven Biblije ni veliko podatkov o njegovi osebnosti in poslanstvu, jih je dovolj, da brez dvoma potrdimo njegovo bivanje na zemlji. V splošnem je, na primer, sprejeto pričevanje Jožefa Flavija. V eni izmed svojih knjig ta judovski zgodovinar govori, da je bil Jezus “moder človek (...); delal je izredne stvari in bil učitelj tistih, ki

sprejemajo resnico"[4]. Kasneje, v času Trajanove vladavine, pišeta o njem Plinij Mlajši in Tacit, potem pa Svetonij, Hadrijanov tajnik.

Skupaj s temi referencami predstavljajo evangeliji "glavno pričevanje o življenju in nauku Besede, ki je postala meso, o našem Odrešeniku"[5]; to so viri, ki omogočajo podroben pregled njegove osebnosti. Izročilo Cerkve je po navdihu Svetega Duha v teh spisih prepoznalo pristno in gotovo upodobitev Gospodovega zgodovinskega lika, zgodovinskega lika z božjim značajem.

Vrednost evangelijev v smislu primarnega vira za spoznavanje Jezusa ni bilo s strani kristjanov postavljeno pod vprašaj do konca XVIII. stoletja. V tistem času je nastopilo nekaj avtorjev, ki so jih hoteli analizirati z zgodovinopisnimi in pozitivističnimi kriteriji, in so

izločali poročila, ki so se jim zdela nesprejemljiva za *moderne*ga človeka; to pomeni čudeže in prerokbe, ki ji je mogoče razložiti samo z izrednimi značajem božjega posredovanja v zgodovini. Šlo je za prvi poskus proučevanja evangelijev zgolj kot zgodovinske knjige brez upoštevanja njihove nadnaravne vsebine, to je bil projekt, ki se je besedil loteval tako, da je izključeval vero v Kristusovo božanskost.

Od takrat naprej je začela nastajati množica "Jezusovih življenj", v katerih je Kristus nastopal kot eden izmed kandidatov za mesija; kot poraženec, obsojen na smrt s strani rimske oblasti, ki pa je imel nesporno moralno avtoriteto.

Na ta način so ti namišljeni *zgodovinski življenjepisi* pogosto bolj orisovali značaj tistih, ki so jih pisali, kot pa podobo Jezusa Kristusa.

Kasneje je napredek eksegetskih študij privedel do silne reakcije na ta pristop: evangelije so začeli smatrati kot besedila, napisana z iskreno vero, vendar brez zanimanja za zgodovinske koordinate; skepticizem o božanskosti Kristusovega zgodovinskega lika ni bil premagan. V zadnjih desetletjih so novi metodološki kriteriji omogočili teološko branje Svetega pisma, ki je bolj skladno z vero[6].

Resnica, ki jo Cerkev oznanja o Božjem Sinu, ki je po dvajsetih stoletjih še vedno kamen spotike za razum, je resnica o Osebi, pred katero se mora vsakdo zavezati s svojim lastnim življenjem preko dejanja vere; toda ne z vero, ki bi bila zgolj lahkovernost ali slepo zaupanje, temveč z vero, ki je oprta na to, da je Bog sam govoril in deloval v zgodovini; z vero, ki veruje v resnično življenje in dela Božjega

Sina, ki je postal človek, in ki v Njem najde smisel svojega upanja.

Pomembnost zgodovinske resničnosti evangeljskega sporočila je bila očitna vse od prvih trenutkov krščanstva; kot pravi sv. Pavel, *če pa Kristus ni bil obujen, je tudi naše oznanilo prazno in prazna tudi vaša vera*[7].

JEZUSOVI ČUDEŽI IN OBLAST

V evangelijih beremo, da Jezus dela čudeže. V Stari zavezi je že nekaj poročil o čudežnih delih, ki so jih opravljali preroki kot npr. Elija in Elizej, in seveda o dejanjih Mojzesa in Jozueta. Tudi v stari liturgiji, tako judovski kot helenistični, so navzoča čudesa nekaterih posameznikov.

Tisti, ki poskušajo zanikati resničnost Kristusovih čudežev — in na splošno vseh, ki se pojavljajo v Svetem pismu —, se navadno opirajo na te zadnje primere in tako trdijo, da pripovedi o

čudežnih dogodkih kažejo na domišljjsko literarno zvrst, katere namen je morda povzdigniti kakšnega zgodovinskega junaka.

Vendar namesto podobnosti hitro nastopijo globoka razhajanja, ki predstavljajo znamenje za verodostojnost in pristnost evangelijev. Prvič, Jezusovi čudeži presenečajo s svojo verjetnostjo. Evangeliji res govorijo o čudesih, toda v načinu njihovega opisovanja ni nobenega pretiravanja.

Slepi spregleda; hromi začne hoditi ... V preprostosti poročanja je zlahka mogoče zaznati, da smo zelo daleč od tega, da bi si kdo prizadeval povzdigovati neko osebo; tem poročilom je tuj kakršen koli *pomp* in v njih se odseva vsakdanje življenje protagonistov.

Izstopa tudi oblast, s katero Jezus nastopa, ko dela čudeže. Čudesna, o katerih pripoveduje rabinska

književnost, se zgodijo po dolгих molitvah. Nasprotno pa jih On dela z lastno močjo, z eno besedo ali kretnjo, učinek pa skoraj vedno sledi nemudoma.

Druga edinstvena značilnost je Jezusova diskretnost: le redkokdaj je pobuda njegova, navadno je zadržan in ljudem naroča, naj novic ne širijo ... Včasih sveto besedilo celo govori o tem, da ni mogel delati čudežev[8], ker v ljudeh ni našel primerne duhovne pripravljenosti.

Nazadnje je pomembno opaziti, da Kristusovi čudeži vedno obsegajo pomen, ki presega zgolj fizični učinek. Gospod ne popušča želji ljudi po čudesih ali njihovi radovednosti: išče pa spreobrnjenje duše, izpričati hoče svoje poslanstvo. Jezus pokaže, da ne gre za preproste čudodelnosti; za njihovo uresničenje zahteva vero v Njega, v poslanstvo, ki mu ga je

zaupal Oče. Čudeži izhajajo iz vere in vodijo k veri.

Zaključek vsega tega je, da so imeli evangelisti namen vsem ljudem predočiti zgodovinska dejstva, da bi jih lahko z vero presegli; izpričujejo, da je "vse v Jezusovem življenju znamenje njegove skrivnosti. Prek njegovih kretenj, njegovih čudežev, njegovih besed je bilo razodeto, da v njem prebiva telesno vsa polnost božanstva"[9].

Od tod izhaja za življenje kristjana ključni nasvet svetega Jožefmarija: **Okušajte tiste ganljive prizore, v katerih Učitelj ravna z božjimi in človeškimi kretnjami, ali pa s človeškimi in božjimi izrazi govori o vzvišeni zgodovini odpuščanja, o zgodovini njegove neprekinjene ljubezni do svojih otrok. Te predstave nebes se tudi sedaj obnavljajo v večni sodobnosti evangelija: človek začuti, zazna,**

lahko rečemo, da se dotakne božjega varstva[10].

Jezusova oblast pa se ne kaže le v načinu, kako dela čudeže. Še jasneje je vidna v tem, kako razpolaga z izročilom in s postavo: razlaga jo, ji daje globlji pomen ter popravlja. To je poteza, ki ga razlikuje in je ne najdemo pri nobenem drugem pričevanju tistega obdobja. Izvirnost te drže, ki je očitna v nauku, ki je zbran v evangeliju, je mogoče razložiti samo z edinstvenostjo Učitelja zaradi njegove močne osebnosti in doktrine.

To oblast nad postavo je mogoče opaziti ob ugotovitvi, kako jo On zvesto izpolnjuje. Po eni strani s tem izpolnjevanjem Kristus pokaže na zahteve, ki segajo vse do največjih globin srca, dlje od katerega koli videza formalnosti.

Jasno je, da Jezus ohranja postavo, vendar jo interpretira v novem duhu,

ki jo izpolnjuje in obenem presega; prinaša novo vino, ki zavrača sestavine starih mehov. Po drugi strani pa to dela kot zakonodajalec, ki govori v lastnem imenu in presega Mojzesa. To, kar je Bog povedal po Mojzesu, dovrši njegov edinorojeni Sin.

Jezus odpre novo dobo, dobo kraljestva, ki so ga že mnogo poprej oznanjali preroki: uniči Satanovo kraljestvo in z božjim prstom izganja demone[11]. Jezusovo mesijanstvo ne more biti iznajdba njegovih učencev, zasnovana po veliki noči: evangeljsko izročilo vsebuje toliko trdnih in usklajenih spominov iz njegovega javnega življenja, da jih ni mogoče zavračati zgolj rekoč, da gre za nekaj postumnega, plod namišljene apologetske ideologizacije. Kristusov nauk je neločljiv od oblasti, s katero ga oznanja.

JEZUSOVA BOŽANSKOST V EVANGELIJIH

Na analogen način kot zanikanje zgodovinskosti čudežev se včasih trdi, da naziv "božji sin" v evangelijih označuje zgolj posebno bližino Jezusa z Bogom. V splošnem se izpostavlja argument, da je bil ta naziv uporabljan na različne načine v besedilih tiste dobe: pripisuje se ljudem, ki so se odlikovali po pravičnosti, izraelskemu ljudstvu, angelom, kraljevemu dostojanstvu ali osebam s kakšno posebno sposobnostjo. Toda ko pogledamo evangeljsko besedilo, se znova pojavijo razlike, ki so razložljive samo, če priznamo Kristusovo božjo naravo, oznanjeno v luči velikonočne skrivnosti.

Tako Markov evangelij izpričuje, da je Jezusova osebnost nadčloveška. Gotovo Jezusa včasih za božjega sina razglashajo ljudje, ki to počnejo samo

v običajnem pomenu tistega obdobja, brez da bi vedeli za globlji pomen.

Vendar tudi glas samega Očeta pri krstu in pri spremenjenju na gori priča, da je Jezus Božji Sin; in v luči te trditve moremo v mnogih drugih odlomkih opaziti kraljevi in edinstven značaj Kristusovega božjega sinovstva. Na primer, Jezus sam se predstavlja kot "ljubljeni sin" v priliki o vinogradu in viničarjih, ki se radikalno razlikuje od vseh, ki so bili poslani pred njim; izkazuje tudi edinstven osebni odnos sinovstva in zaupanja do Očeta, ko ga kliče — in to je edini evangelij, ki o tem poroča — *Aba*[12], očka.

V tem kontekstu je zanimivo omeniti, kako je evangelistova vera v Jezusovo božanskost povzeta v vrstici, ki označuje program *evangelija Jezusa Kristusa, Božjega Sina*[13], in stotnikovo izpoved na

koncu besedila: *Resnično, ta človek je bil Božji Sin!*[14].

Pri sv. Mateju je Jezusovo božje sinovstvo predstavljeno obširneje kot pri sv. Marku. Ta naziv izgovarjajo obsedenci, stotnik, tisti, ki hodijo mimo križa na Kalvariji, duhovniki, Peter in učenci, zlasti po kakšnem čudežu. Še jasneje kot pri sv. Marku je vidno, da ga vsi, ki ga imenujejo Božji Sin, ne priznavajo kot takega, kljub temu pa ta drža evangelistu služi kot nasprotje tistih, ki so to zares storili.

Tretji evangelij po svoji strani poudarja odnos med Jezusom in Očetom ter ga umešča v vzdušje molitve, intimnosti in zaupanja, izročitve in podvrženosti, ki privre na dan v poslednjih besedah na križu: *Oče, v tvoje roke izročam svojega duha*[15].

Obenem zlahka opazimo, kako njegovo življenje in poslanstvo

nenehno vodi Sveti Duh, vse od oznanjenja dalje, ko je razglašeno njegovo božje sinovstvo. Ob teh potezah, ki izstopajo zlasti pri evangelistu Luku, najdemo še druga pričevanja, skupna ostalim evangelistom: hudi duhovi imenujejo Jezusa "Božji Sin" tudi v skušnjavah in pri ozdravljanju obsedenih v Kafarnaumu in v Gerasi.

Pri evangelistu Janezu je Kristusovo božje sinovstvo predstavljeno v najglobljem in najbolj presežnem pomenu: On je Beseda, ki je pri Bogu in se utelesi; njegov predobstoj je potrjen, ker je pred Abrahamom; bil je poslan od Očeta, prišel je iz nebes ... To so značilnosti, ki izpostavljajo realnost Jezusove božanskosti.

Izpoved božanskosti s strani Tomaža lahko štejemo za vrhunec evangelija, ki je bil napisan, *da bi vi verovali, da je Jezus Mesija, Božji Sin, in da bi s*

tem, da verujete, imeli življenje v njegovem imenu[16].

Pri evangelistu Janezu je očitno, morda bolj kot pri katerem koli drugem, kako trditev o Jezusovi kraljevi božanskosti spada v samo jedro apostolskega oznanjevanja. To je med drugim trditev, ki svoje korenine poganja iz zavesti, ki jo je o njej imel Kristus med svojim bivanjem na zemlji.

V tem pogledu velja posebej spomniti — ta element je skupen vsem evangelistom —, da Jezus razlikuje svoj odnos do Očeta od odnosa drugih ljudi: *Moj Oče je, ki me poveljuje, on, o katerem vi pravite: Naš Bog je[17]; odhajam gor k svojemu Očetu in vašemu Očetu, k svojemu Bogu in vašemu Bogu[18];* izraz “Oče naš” se na Jezusovih ustnicah pojavi samo enkrat, ko učence nauči, kako naj molijo. Kristus nikoli svojega posebnega

sinovstva ne postavlja na isto raven s sinovstvom učencev: to je dokaz zavedanja, ki ga je On imel o svoji božanskosti.

Oznanjevanje prvotne krščanske skupnosti obsega oblike oznanila, kateheze, spodbude in argumentiranja v prid vere, ki so povzete v evangeljskem poročilu. To ima večji vpliv na njegove literarne značilnosti, kot pa na vsebino tega, kar se je zgodilo.

Koristno je ugotoviti, da so potrebe oznanjevanja pripeljale do izbora nekaterih odlomkov izmed mnogih drugih[19] in da so evangeliste spodbudile, da Kristusovo življenje predstavijo na način, ki je bolj teološki kot biografski, bolj sistematičen kot kronološki. Ni pa razloga za pomislek, da bi ta interes in te potrebe privedle do poneverjanja, ustvarjanja ali izmišljanja spominov.

Še več, izrazi in dogodki, ki človeka spravljajo v zadrego, so še en dokaz več za verodostojnost evangelijev — Čemu krst, če je bil Kristus brez greha? Zakaj trditev o Jezusovi nevednosti glede *paruzije*, ali da ni mogel delati čudežev, ali da je bil utrujen? —, ravno tako kot je dodaten dokaz semitska oblika besed ali pa uporaba arhaičnega izražanja ali izrazov, ki jih poznejša teologija ni prevzela — kot na primer “Sin človekov”.

Evangeliji so polni dogodkov, ki jih navdajata preprostost in naravnost; vsak izmed njih je pokazatelj verodostojnosti in želje, da bi bilo o Jezusovem življenju poročano v naročju cerkvenega izročila. Kdor posluša in sprejema to Besedo, lahko postane učenec[20].

V krščanskem sporočilu se prepletajo vera in zgodovina, teologija in razum, in pri apostolskih pričevalcih

je vidna skrb za to, da bi svojo vero in sporočilo oprli na dejstva, o katerih iskreno poročajo.

Na teh straneh se Kristus sam daje spoznati ljudem vseh časov v resničnosti svoje zgodovine, svojega oznanila. Ko jih beremo, se ne nahajamo pred nekim moralnim idealom; meditacija evangelija ni premišljevanje o nekem nauku. Je meditacija **Kristusove zgodbe, od Njegovega rojstva v jaslih pa do smrti in vstajenja**[21], kajti, kadar ljubimo kako osebo, želimo vedeti tudi najmanjše podrobnosti o njenem bitju in njenem značaju, da bi se tako laže poistovetili z njo[22].

B. Estrada

[1] Prim. Joseph Ratzinger – Benedikt XVI., *Jezus iz Nazareta*, pog. 1 in 2.

[2] *Pot*, št. 584.

[3] 1 Kor 1, 23sl.

[4] Prim. Jožef Flavij, *Antiquitates Judaicæ* 18, 3, 3.

[5] II. vatikanski koncil, dogm. konst. *Dei Verbum*, 18.

[6] Prim. Joseph Ratzinger – Benedikt XVI., *Jezus iz Nazareta 1*, Uvod.

[7] 1 Kor 15, 14.

[8] Prim. Mt 13, 18; Mr 6, 50.

[9] Katekizem Katoliške cerkve, št. 515.

[10] Božji prijatelji, št. 216.

[11] Prim. Lk 11, 20.

[12] Mr 14, 36.

[13] Mr 1, 1.

[14] Mr 15, 39.

[15] Lk 23, 46.

[16] Jn 20, 31.

[17] Jn 8, 54.

[18] Jn 20, 17.

[19] Prim. Jn 21, 25.

[20] Prim. Joseph Ratzinger –
Benedikt XVI., *Jezus iz Nazareta 1*,
pog. 4.

[21] Jezus prihaja mimo, št. 107.

[22] Jezus prihaja mimo, št. 107.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sl-si/article/
zgodovinski-lik-jezusa-kristusa/](https://dev.opusdei.org/sl-si/article/zgodovinski-lik-jezusa-kristusa/) (6. Avg.
2025)